

Διακονεύω

Σημασία:

Ζητανεύω, επαιτώ

Διακονεύω δημ. Επαιτώ, προσ πορίζομαι με την επαιτεία τα προς το ζην, ζητιανεύω :

2) μτβ. ζητώ επαιτικώς, ταπεινώς, μετά πολλών παρακλήσεων : Κωστη Παλαμά Ασάλευτη Ζωή»: «από σαράντα πρωτοστέφανες νυφάδες χρυσάφι διακονεύει» Η όμοια σημασία αλλά μεταφορικά : Βαλαωρίτη «Αθανάσιος Διάκος» 5,156: «δέ διακονεύω σχώρια» (δεν ζητάω συγγνώμη).

Εγκυκλοπαιδικά

Διακονευω: 1. Ζητιανευω 2. Ζητώ με πολλές παρακλήσεις.

Ετυμολογία

Απο το αρχ. ρ. διακονώ: υπηρετώ. Αυτό γιατί στο Μεσαίωνα η υπηρεσία (διακονία) που προσέφεραν οι μοναχοι στα μοναστηρια τους ήταν να ζητιανευουν ελεημοσύνη για τον μοναστηριακό κορβανά. Έτσι έγινε μια ειδικη χρηση του διακονώ με τη μεση φωνη διακονευω.

Παράγωγα

Διακονιά

1. επαιτεία, ζητιανιά
2. υπηρεσία
3. Στη διάλεκτο των μοναστηρίων: δοχείο τροφής ή κρασιού με ορισμένη χωρητικότητα
4. Συνεκδοχικά ορισμένη ποσότητα τροφής ή κρασιού

Διακονιάρη

θηλυκό του διακονιάρης

διακονιάρης

διακόνιαριος (Μ -άρης, Ν θλ. -άρα κ. -ισσα) επαίτης ζητιάνος, ζητουλας η Ν (συνεκδοχικώς) άνθρωπος κοινωνικά και οικονομικά κατώτερος, φτωχός, πάμφτωχος πληθ. διακονιαρηδες και διακονιαρέοι.

ζητιανεύω, επαιτώ

Παροιμία

Αφορμή δέν είχαμε και τή **διακονέψαμε**

Για διχόνοια , από ασήμαντη αιτία ή και για άνοήτη δαπάνη.

Ποίηση

Κι αν λέω ψέματα κι αν λέω παραμύθια
κι η **ζητιανιά** τα δυο χεράκια μου στραβώνει
μην με μαλώνεις, μόνο δώσε μια βοήθεια
το άδειο μας πρόσωπο η Κύπρος το πληρώνει.

Σαββόπουλος για την Κύπρο

Συνώνυμα:

Επαίτης (επι+αιτώ=ζητάω επίμονα)

Ζητιάνος > ζητιανιά> ζητιανεύω απο το ζητώ=αιτώ

Ζητιανάκι :μικρος ζητιάνος

Τζιριτώ > ρήμα.

Στην Κρήτη γνωστος ο. παπά Τζιρήτης. Η φήμη του απλώνεται παντού. Ο κόσμος έτρεχε εκεί που ήξερε πως θα περάσει να τον θαυμάσει και να τον επευφημήσει. Και τα παιδιά έτρεχαν στα χωριά ν' αναγγείλουν «έρχεται ο παπά Τζιρήτης... έρχεται ο παπά Τζιρήτης». Κι η λαϊκή μούσα του τραγουδεί :

«Ήθελα να'μουνα ταχύς
σαν τον παπά Τζιρήτη
σ'ενα λεπτό θα γύριζα
ολόκληρη την Κρήτη»

Απίστευτα κι όμως αληθινά τα κατορθώματά του. Τους ποταμούς περνούσε μ' ένα σάλτο, έπιανε τους λαγούς στο γλακιά, παράβγαινε με Τούρκους αγάδες υπεείς και τους ταπεινώνε, ορμητικός και θυελλώδης σαν τον άνεμο εκμηδένιζε αποστάσεις. Εμπηγε τη φουφούλα της κρητικής του βράκας στη ζώνη, έσφιγγε από μια πέτρα στην κάθε φούχτα και ξεχυνόταν. Στην αρχή σιγά-σιγά μέχρι να ζεσταθεί, μετά σαν ανθρώπινο βέλος δεν πατούσε πια στη γη. Απ' το Λασίθι στους Κασσάνους για εσπερινό και πίσω στο Λασίθι. Απ' το Λασίθι στη Λαγούτα, 8 ώρες με το γαϊδούρι και «το πρόσφορο εκέντανε ακόμη». Από το Βενεράτο στο Ηράκλειο και πάλι Βενεράτο πριν προλάβει η πατέρα να πει το δεύτερο κρασί στο τραπέζι...

Σημαίνει περιφέρομαι γύρω – γύρω ζητιανεύοντας (από το It. Giro < αρχ. Ελ. Γύρος) . Από εδώ και το παρατσούκλι του Τζιριτόκωστα του μυθιστορήματος «Ο Ζητιάνος» του Α. Καρκαβίτσα. Επίσης και το ρήμα γυρευω ήτοι γυρίζω, περιφέρομαι και συνεκδοχικά αναζητώ, αιτώ και επαίτώ.

Το Βυζαντινό τζιρίτι (περσικό ή ινδικό παιχνίδι παρόμοιο με το σημερινό πόλο επι χόρτου) ή τζυγκάνιον δεν φαίνεται να έδωσε το τζιριτώ.

Ζήτα (η)

Η αναζήτηση στο λεξιλόγιο της πιάτσας. Το απαρέμφατο ζητείν του ρήματος ζητέω –ω μετατρέπεται σε ουσιαστικό. πρβ. Φαγείν (φαϊ), φιλείν (φιλι), λέγειν (εχει λέγειν) κλπ.

Το ζητώ το λέμε σήμερα ζητάω (αντί ζητέω). Ισως απο αυτο να δημιουργηθηκε και ενα λανθασμενο

απαρεμφατο ζητᾶν ή η απαρεμφακτική φράση «το να ζητά κάποιος» απ’οπου και η ζήτα πρβλ. «Ητανε λεφτάς αλλά μουφλούζεψε και ξέπεσε στη ζήτα». Ομοηχο είναι το γραμμα **ζήτα**

Ζήτουλας

Απο τη ζήτα .

Συγγενικά:

Ψωμοσάκουλο: Απαραίτητο για την συγκέντρωση κομματιών ψωμιού που έδιναν στους ζητιάνους.

Φράσεις

Δωστε λιγο ψωμάκι στον φτωχό, Θεος σχωρέσει τ’αποθαμένα σας

Διακονεῶ

Σημασία

Υπηρετώ

Διακονία

- 1) Υπηρεσία
- 2) Στην εκκλησιαστική ορολογία σημαίνει το έργο του Διακόνου ²⁵⁴

Ετυμολογια

Το ρήμα διακονεῶ < δια +κονέω=σπεύδω, τρέχω, επειγομαι πρβλ. κν. παρατρεχάμενος, υποτακτικός.²⁶¹

Παράγωγα

Αποστολική Διακονία

Διάκονος > Διάκος

Διακόνημα: υπηρεσία που ανατίθεται σε κάποιον μοναχό

Αρχιδιάκος.

Αποδιάκος (κρητ. Ιδ.) αποσηματισθείς διάκος αλλά ξεπαπας¹⁵⁶

Επώνυμα

Διάκος Αθανάσιος .

Ανασκολοπισθηκε απο τους Τούρκους. Γνωστα τα «Γινεσαι τουρκος Διακε μου» και «για δεσ καιρο που διαλεξε ο χαρος να με παρει» κλπ.

Διακο- (προθεμα πολλων επωνυμων) πχ. Διακογιάννης

Διακάκης

Αποδιάκος

Συγγενικά

Αλητεία απο το αδίκημα «αλητεία και επαιτεια». Αλήτης: περιφερόμενος, πλάνης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

156 ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΞΑΝΘΙΝΑΚΗΣ - ΛΕΞΙΚΟ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΚΡΗΤΙΚΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΟΣ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ - 2001

160 Φάιδων Κουκουλές – Βυζαντινών Βίος και πολιτισμός -Τομ. Β-Παπαζήσης

216 Ευάγγελος Παπαζαχαρίου - Λεξικό της Πιάτσας - Αργκό – ΚΑΚΤΟΣ

254 Ι. ΠΙΛΙΛΗ – ΤΙΤΛΟΙ ΟΦΦΙΚΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΕΝ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΙΑΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΩ ΕΚΚΛΗΣΙΑ –Εκδ. ΠΑΠΑΔΗΜΤΡΙΟΥ

261 Ι. ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΣ - ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ - ΦΟΙΝΙΞ – 1972

300 Δ. Δημητράκος -Μέγα Λεξικόν ολης της Ελληνικής γλώσσης –ΔΟΜΗ